

**БУЙРУК
ПРИКАЗ**

2025-г. 26-сентябрь № 04

Бишкек ш.
г. Бишкек

**«Аба кемелеринин учууга жарактуулугу. КРАЭ-8»
Кыргыз Республикасынын Авиациялык эрежелерин бекитүү жөнүндө**

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 3-марттагы № 115 «Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин айрым ченем жаратуу ыйгарым укуктарын мамлекеттик органдарга жана жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруу органдарына өткөрүп берүү жөнүндө» токтомуна ылайык, ошондой эле Эл аралык жарандык авиация уюмунун (ИКАО) стандарттары жана сунушталуучу тажрыйбасы менен максималдуу бирдейликти камсыз кылуу максатында, **буйрук кылам:**

1. Тиркемеге ылайык, «Аба кемелеринин учууга жарактуулугу. КРАЭ-8» Кыргыз Республикасынын Авиациялык эрежелерин мамлекеттик жана расмий тилдеринде бекитилсин.

2. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Жарандык авиация мамлекеттик агенттигине:

- ушул буйрукту аткарууга кабыл алсын;
- күчүнө кирген күндөн тартып үч жумушчу күндүн ичинде Кыргыз Республикасынын ченемдик-укуктук актыларынын мамлекеттик реестрине киргизүү үчүн ушул буйрукту мамлекеттик жана расмий тилдерде электрондук документ жүгүртүү тутуму аркылуу Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясына маалымат үчүн жөнөтсүн;

- катталган күндөн тартып үч жумушчу күндүн ичинде бул буйрук мамлекеттик жана расмий тилдерде «Эркин Тоо» газетасына жарыяласын.

3. Кыргыз Республиканын министрликтер, ведомстволор, жарандык авиация уюмдар жана окуу борборлору «Аба кемелеринин учууга жарактуулугу. КРАЭ-8» Кыргыз Республикасынын Авиациялык эрежелерин аткарууга кабыл алсын.

4. Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникация министрлигине:

Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникация министрлигинин 2016-жылдын 27-январындагы № 1 «Кыргыз Республикасынын авиациялык эрежелерин бекитүү жөнүндө «Аба кемелеринин учууга жарактуулугу. КРАЭ-8» буйругун 1-пунктунун 9-абзацын күчүн жоготту деп табуу сунушталсын;

5. Бул буйруктун аткарылышын көзөмөлдөөнү өзүмө калтырам.

6. Бул буйрук расмий жарыяланган күндөн тартып күчүнө кирет.

Об утверждении Авиационных правил Кыргызской Республики «АПКР-8. Летная годность воздушных судов»

В соответствии с постановлением Кабинета Министров Кыргызской Республики «О делегировании отдельных нормотворческих полномочий Кабинета Министров Кыргызской Республики государственным органам и исполнительным органам местного самоуправления» от 3 марта 2023 года № 115, а также в целях обеспечения максимального единообразия со Стандартами и Рекомендуемой практикой Международной организации гражданской авиации (ИКАО), **приказываю:**

1. Утвердить Авиационные правила Кыргызской Республики «АПКР-8. Летная годность воздушных судов» на государственном и официальном языках согласно приложению.

2. Государственному агентству гражданской авиации при Кабинете Министров Кыргызской Республики:

- принять к исполнению настоящий приказ;

- направить настоящий приказ на государственном и официальном языках через систему электронного документооборота в Министерство юстиции Кыргызской Республики для включения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики, а также в Администрацию Президента Кыргызской Республики для информации, в течение трех рабочих дней со дня вступления в силу; опубликовать настоящий приказ на государственном и официальном языках в газете «Эркин Тоо» в течение трех рабочих дней со дня регистрации.

3. Министерством, ведомствам, организациям гражданской авиации и учебным центрам принять к исполнению Авиационные правила Кыргызской Республики «АПКР-8. Летная годность воздушных судов».

4. Рекомендовать Министерству транспорта и коммуникаций Кыргызской Республики признать утратившим силу:

абзац 9 пункта 1 приказа Министерства транспорта и коммуникаций Кыргызской Республики «Об утверждении Авиационных правил

Кыргызской Республики «АПКР-8. Летная годность воздушных судов» от 27.01.2016 года №1;

5. Контроль над исполнением настоящего приказа оставляю за собой.

6. Настоящий приказ вступает в силу со дня его официального опубликования.

Заместитель директора

К.Т. Төлөгөнов

Кыргыз Республикасынын Министрлер
Кабинетине караштуу Жарандык авиация
мамлекеттик агенттигинин
2025-ж. “26” сентябрь № 04
буйругуна тиркеме

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН АВИАЦИЯЛЫК
ЭРЕЖЕЛЕРИ КРАЭ-8**

«Аба кемелеринин учуу жарактуулугу»

ӨЗГӨРТҮҮЛӨРДҮ ЖАНА ТОЛУКТООЛОРДУ КАТТОО БАРАГЫ

[illegible]

Эскертүү. Бул нускага өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилген дата жөнүндөгү жазуулар жана бул нускага түзөтүү киргизген адамдын колу ушул Эрежелерди кармоочуга тиешелүү..

МАЗМУНУ

КИРИШ СӨЗ.....	5
1-бөлүм. Аныктамалар	5
2-бөлүм. Учуу жарактуулугун тастыктамалоо жана колдоо жол-жоболору	12
§ 1. Типти тастыктамалоо	12
§ 2. Өндүрүш	13
§ 3. Учууга жарактуулук тастыктамасы	13
3-бөлүм. Учуу жарактуулугун колдоо.....	18
§ 1. Колдонулушу	18
§ 2. Учуу жарактуулугун колдоо боюнча милдеттер	18
4-бөлүм. Учуу коопсуздугун башкаруу.....	20
5-бөлүм. Техникалык тейлөө боюнча бекитилген уюм.	20
§ 1. Колдонулушу	20
§ 2. Техникалык тейлөө уюмунун билдирүүсү.....	21
§ 3. Техникалык тейлөө уюмунун жол-жоболору боюнча колдонмо	22
§ 4. Техникалык тейлөө процедуралары жана сапатты камсыздоо системасы	23
§ 5. Өндүрүштүк база	23
§ 6. Персонал.....	24
§ 7. Катталган маалыматтар.....	24
§ 8. Техникалык тейлөө күбөлүгү	25

КЫСКАРТУУЛАР

АТ- авиациялык техника;
АК- аба кемеси;
ККО- көмөкчү күч орнотмосу;
ЖАО- жарандык авиация органы;
ТТ - техникалык тейлөө;
CDL- Конфигурациядан четтөөлөрдүн тизмеси;
CVR- борттук сүйлөө жазгычы
FDR- учуу маалыматтарын жазгыч
MEL - жабдуулардын минималдуу тизмеси
MMEL - жабдуулардын типтүү минималдуу тизмеси
MP- техникалык тейлөө программасы
ДПАС - Алыстан башкарылуучу авиациялык система

КИРИШ СӨЗ

Кыргыз Республикасынын чыныгы Авиациялык эрежелери – «8-АПКР Аба кемелеринин учууга жарактуулугу» (мындан ары – Эрежелер) Кыргыз Республикасынын Аба кодексинин негизинде иштелип чыккан.

Бул Эрежелерди иштеп чыгууда Эл аралык жарандык авиация уюмунун (ИКАО) негизги документи катары Эл аралык жарандык авиация жөнүндө конвенцияга (Чикаго конвенциясы) 8-тиркеме, 13-басылышы, 2022-жылдын июлунда күчүнө кирген.

1-бөлүм. Аныктамалар

Төмөндө көрсөтүлгөн терминдер аба кемелеринин жарактуулугу боюнча стандарттарда жана сунуш кылынган практикада колдонулганда, алар төмөнкү маанилерге ээ:

Адамдык фактордун аспектилери. Авиацияда долбоорлоо, тастыктамалоо, кадрларды даярдоо, техникалык тейлөө жана эксплуатациялоо процесстерине карата колдонулуучу жана адамдын мүмкүнчүлүктөрүн тийиштүү түрдө эске алуу аркылуу адам менен системанын башка компоненттеринин ортосундагы коопсуз өз ара аракеттенүүнү камсыздоого багытталган принциптер.

Барометрдик бийиктик. Стандарттык атмосфера боюнча бул басымга туура келген абсолюттук бийиктик чондуктарында туюнтулган, атмосфералык басым.

“Кароосуз калган” аба кемесинин түрү. Түрүнүн сертификаты иштеп чыгуучу мамлекет тарабынан жокко чыгарылган жана мындан ары 8-тиркемеге ылайык иштеп чыгуучу мамлекети дайындалбаган аба кемеси. Бул аба кемелери 8-тиркеменин стандарттарына жооп бербейт.

Тик учак. Абадан оор учуучу аппарат, ал негизинен абанын бир же бир нече көтөрүүчү винттер менен болгон реакцияларынын эсебинен учуп турат, алар кубаттуулук берүүчү түзүлүш тарабынан болжол менен вертикалдуу абалда жайгашкан октордун айланасында айландырылат.

1-класстагы учуу-техникалык мүнөздөмөлөргө ээ тик учак. Мындай учуу-техникалык мүнөздөмөлөргө ээ тик учак, кыймылдаткыч иштебей калган учурда, үзгүлтүккө учураган учуу зонасына коно алат же тиешелүү конуу зонасына чейин коопсуз учууну уланта алат.

2-класстагы учуу-техникалык мүнөздөмөлөргө ээ тик учак. Мындай учуу-техникалык мүнөздөмөлөргө ээ тик учак, эгерде кыймылдаткыч иштебей калса, коопсуз учууну уланта алат, бирок учуп кеткенден кийин мүнөздүү чекитке жеткенге чейин же конууга чейин мүнөздүү чекиттен кийин иштебей калган учурларды кошпогондо, аргасыз конуу талап кылынышы мүмкүн.

3-класстагы учуу-техникалык мүнөздөмөлөргө ээ тик учак. Мындай учуу-техникалык мүнөздөмөлөргө ээ тик учактын кыймылдаткычы

траекториянын каалаган жеринде иштебей калган учурда аргасыздан конууга мажбур болот.

Учуу тилкеси. Аэродромдун ыйгарым укуктуу органы белгилүү бир багытта учууну аткарып жаткан аба кемесинин жерде же сууда нормалдуу ылдамдануусу үчүн жеткиликтүү деп жарыялаган аэродромдун бөлүгү.

Аба кемеси. Жер бетинен чагылдырылган аба менен өз ара аракеттенүүнү кошпогондо, аба менен өз ара аракеттенүү аркылуу атмосферада кармалып турган ар кандай аппарат.

Эскертүү. “Аба кемеси” деген термин колдонулган учурда ал ошондой эле аралыктан башкарылуучу учуучу аппараттарга тиешелүү болуп саналат.

Адамдын мүмкүнчүлүктөрү. Авиаациялык иш аракеттердин коопсуздугуна жана натыйжалуулугуна таасирин тийгизе турчу адамдын мүмкүнчүлүктөрү жана мүмкүнчүлүктөрүнүн чектери.

Башкаруу жана көзөмөл С2 линиясын жоготуу жөнүндө чечим кабыл алуу убактысы. С2 линиясынын жоготуу абалы жөнүндө жарыялоого чейинки убакыттын максималдуу аралыгы, анын ичинде С2 линиясынын мүнөздөмөлөрү тышкы учкучка аба мейкиндигинин шарттарына жана эксплуатациялык шарттарга ылайык коопсуз жана өз убагында учууну активдүү башкарууга мүмкүндүк бербейт.

Өндүрүүчү-мамлекет. Аба кемесин, аралыктан учуруу пунктун, кыймылдаткычты же аба винтин акыркы чогултууга жооптуу уюмга карата юрисдикцияга ээ болгон мамлекет.

Түпкү долбоорду иштеп чыгуучу мамлекет. Тибинин конструкциясы үчүн жооптуу уюмга карата юрисдикциясы бар мамлекет.

Модификацияны иштеп чыгуучу мамлекет. Модификацияны же аба кемесин, кыймылдаткычты же аба винтин оңдоону иштеп чыгууга жооптуу болгон жеке адамга же уюмга карата юрисдикцияга ээ мамлекет.

Каттоо мамлекети. Аба кемеси катталган мамлекет.

Эскертүү: Эгерде кандайдыр бир эл аралык эксплуатациялык агенттиктин аба кемеси улуттук таандыктыктын негизинде эмес катталса, анда бул агенттикке кирген мамлекеттер Чикаго конвенциясына ылайык каттоо мамлекетине жүктөлгөн жоопкерчиликти биргелешип көтөрүүгө милдеттүү. Буга байланыштуу, Эл аралык аба транспортун экономикалык жөнгө салуу боюнча саясат жана көрсөтмө материалдар (Doc 9587) документине киргизилген Эл аралык эксплуатациялык агенттиктер тарабынан эксплуатацияланган аба кемелеринин улуттук таандыктыгы жана каттоосу жөнүндөгү 1967-жылдын 14-декабрындагы Кеңештин резолюциясын караңыз.

Кыймылдаткыч. Аба кемесин иш аракетке киргизүү үчүн пайдаланылуучу же дайындалган түзүлүш. Бул, жок эле дегенде, иштеши жана көзөмөлдү камсыз кылуу үчүн зарыл болгон компоненттерди жана жабдууларды камтыйт, бирок аба винтин/көтөрүүчү винттерди (эгерде алар колдонулса) камтыбайт.

Алыстан башкарылуучу авиациялык система (АБАС). Алыстан башкарылуучу аба кемеси, ага байланыштуу алыстан башкаруу пункту(тары), зарыл болгон C2 линия(лары) жана типтин конструкциясында көрсөтүлгөн башка элементтер.

Алыстан башкарылуучу учуучу аппарат (АБУА). Алыстан башкаруу пунктунан башкарылуучу учкучсуз учуучу аппарат.

Жарактуу далил. Келишим түзүүчү мамлекет учуу жарамдуулугуна коюлган конкреттүү талапка шайкештигин тастыктоо үчүн жетиштүү деп тааныган документтердин же иштердин жыйындысы.

Учуу жана конуунун акыркы этабынын зонасы (FATO). Тик учактын учуу режимине чейинки же конуу маневринин акыркы этабы аткарылуучу жана учуу маневри башталуучу белгиленген зона. Эгерде FATO 1-класстагы учуу-техникалык мүнөздөмөлөргө ээ тик учактар тарабынан колдонула турган болсо, анда бул белгиленген зона үзгүлтүккө учураган учуунун жеткиликтүү зонасын камтыйт.

А категориясы. Тик учактарга карата, бул 8-тиркеменин IVB бөлүгүндө аныкталган кыймылдаткычтын өзгөчөлүктөрүн жана системалардын изоляциясын эске алуу менен иштелип чыккан жана критикалык кыймылдаткычтын иштебей калышын эске алуу менен регламенттелген учуу жана конуу маалыматтарын колдонуу менен учууга жөндөмдүү, жер бетинде жетиштүү белгиленген аймакты жана коопсуз учууну улантуу же коопсуз учууну токтотуу үчүн жетиштүү учуу мүнөздөмөлөрүн камсыз кылган бир нече кыймылдаткычтуу вертолётту билдирет..

Көрсөтүлгөн тейлөө сапаты (QoSD). C2CSP билдирүүсү ДПАС операторуна жетишилген же көрсөтүлгөн QoS жөнүндө.

В категориясы. Тик учактарга карата бир кыймылдаткычтуу же А категориясынын стандарттарына жооп бербеген бир нече кыймылдаткычтуу тик учакты билдирет. В категориясындагы тик учактар кыймылдаткыч иштебей калган учурда коопсуз учууну улантууга кепилдик бере албайт, бул аргасыз конууга алып келет.

Типтин конструкциясы. Учууга жарактуулугун аныктоо максатында аба кемесинин түрүн, аралыктан башкаруу пунктун, кыймылдаткычты же аба винтин аныктоо үчүн зарыл болгон маалыматтардын жана билдирүүлөрдүн жыйындысы.

Конфигурация (учакка таандык). Учактын аэродинамикалык көрсөткүчтөрүнө таасир этүүчү кыймылдуу элементтердин, мисалы, канатчалардын жана шассинин ж. б. белгилүү бир абалынын айкалышы.

Коопсуздуктун коэффициенти. Долбоорлоодо жана өндүрүштө эсептик жүктөрдүн ашып кетишинин мүмкүнчүлүгүн, ошондой эле белгисиздиктерди эске алуу үчүн кабыл алынган эсептик коэффициент.

Критикалык кыймылдаткыч(тар). Иштелип жаткан учурга карата аба кемесинин мүнөздөмөлөрүнө эң жагымсыз таасир этүүчү ар кандай кыймылдаткыч.

Эскертүү: Кээ бир аба кемелеринде бирдей маанилүү кыймылдаткычтар бир нече болушу мүмкүн. Мындай учурда “маанилүү кыймылдаткыч” деген сөз ушул маанилүү кыймылдаткычтардын бирин билдирет.

Учууну башкаруу максатында алыстан башкарылуучу учуучу аппарат менен алыстан пилоттоо пунктунун ортосундагы маалыматтарды берүү линиясы С2 башкаруу жана көзөмөлдөө линиясы.

Модификация. Аба кемесинин, кыймылдаткычтын же аба винтинин конструкциясын өзгөртүү.

Эскертүү: Модификация ошондой эле техникалык тейлөө күбөлүгү менен шартталган техникалык тейлөө тапшырмасы болгон модификацияны ишке ашырууну камтышы мүмкүн. Техникалык тейлөө, модификация жана оңдоо боюнча кошумча нускамалык материал Учууга жарактуулук боюнча колдонмодо камтылган.

С2 башкаруу жана көзөмөл линиясынын номиналдык абалы. С2 линиясынын мүнөздөмөлөрү тышкы учкучка аба мейкиндигинин шарттарына жана эксплуатациялык шарттарга ылайык коопсуз жана өз убагында учууну активдүү башкарууга мүмкүндүк берүү үчүн жетиштүү болгон ДПАС абалы.

Аныктоо жана алдын алуу. Жакын жердеги аба кемелерин же башка коркунуч булактарын көрүү, таануу же аныктоо жана тиешелүү чараларды көрүү жөндөмдүүлүгү.

Өрткө туруктуулук. 15 мүнөт ичинде жалындын таасиринен пайда болгон жогорку температурага туруштук берүү жөндөмдүүлүгү.

Эскертүү. Уруксат берилген жалындын мүнөздөмөлөрү ИСО 2685те келтирилген.

Жактырылды; бекитилди. Белгил бир максаттар чн пайдаланууга келишимдеги мамлекет тарабынан кабыл алынды.

Пайдалануунун күтүүдөгү шарттары. Аба кемесинин же алыстан башкарылуучу учуу пунктунун кызмат мөөнөтү ичинде практикадан белгилүү болгон же жетиштүү негиз менен алдын ала көрүүгө мүмкүн болгон шарттар, анын максатын эске алуу менен. Бул шарттар атмосферанын метеорологиялык абалына, жердин рельефине, аба кемесинин жана алыстан башкарылуучу учуу пунктунун иштешине, персоналдын квалификациясына жана учуунун коопсуздугуна таасир этүүчү бардык башка факторлорго көз каранды.

Пайдалануунун күтүүдөгү шарттары төмөнкүлөрдү камтыбайт:

1) тиешелүү эксплуатациялоо эрежелерин колдонуу аркылуу ийгиликтүү качууга мүмкүн болгон экстремалдык шарттар;

2) экстремалдуу шарттар, алар ушунчалык сейрек кездешет, бул шарттарга карата Стандарттарды аткаруу талабы зарыл болгондон жана практикалык жактан негиздүү болгондон жогору учууга жарактуулукту камсыз кылууга алып келет.

типтин түзүлүшүнө жооптуу уюм. Аба кемесинин түрүнө же ага теңдешүүчү документке, алыстан башкарылуучу пунктка, кыймылдаткычка же аба винтине карата Келишим түзгөн мамлекет тарабынан берилген сертификатка же ага теңдешүүчү документке ээ болгон уюм.

Ашыкча жүктөө. Аба кемесинин салмагына карата белгиленген жүктүн катышы, мында бул жүк аэродинамикалык жана инерциялык күчтөр же жер бети менен өз ара аракеттенүү күчтөрү менен туюнтулат.

Башкарууну өткөрүп берүү. Бир аралыктан учуруу пунктунан экинчисине учурууну башкарууну өткөрүп берүү аракети.

Которулуу. Которулуу. С2 линиясын түзгөн линиялардын же тармактардын биринен ПДП менен ДПВС ортосундагы активдүү маалымат берүү каналын С2 линиясын түзгөн башка линияга же тармакка которуу аракети.

Дискреттүү таасирден улам келип чыккан зыян. Канаттуулар менен кагылышуунун, желдеткичтин бычактарынын локализацияланбаган бузулушунун, кыймылдаткычтын локализацияланбаган бузулушунун, тез айлануучу тетиктердин локализацияланбаган бузулушунун же ушул сыяктуу себептердин натыйжасында келип чыккан аба кемесинин конструкциясынын бузулушу.

Учуу жарамдуулугун сактоо. Аба кемесинин, аралыктан учуруу пунктунун, кыймылдаткычтын, аба винтинин же курамдык бөлүгүнүн учурдагы учуу жарамдуулугуна болгон талаптарга шайкештигин камсыз кылуучу жана алардын кызмат өтөө мөөнөтү бою коопсуз эксплуатациялоо шарттарына ылайык келген абалда кармап туруучу процесстердин жыйындысы.

Коную бети. Аэродромдун ыйгарым укуктуу органы белгилүү бир багытта конуп жаткан аба кемелеринин жерде же сууда нормалдуу чуркоосу үчүн жеткиликтүү деп жарыялаган аэродромдун бетинин бир бөлүгү.

Чектүү жүктөмдөр. Күтүлгөн эксплуатация шарттарында пайда болушу мүмкүн болгон максималдуу жүктөмдөр.

Учууга жарактуу. Аба кемесинин, аралыктан учуруу пунктунун, кыймылдаткычтын, аба винтинин же курамдык бөлүгүнүн бекитилген конструкциясына жана алардын коопсуз иштешинин шарттарына ылайык келген абалы.

Учуу жарамдуулугу жөнүндө күбөлүккө күч берүү (күчүнө киргизүү). Келишим түзүүчү мамлекеттин башка Келишим түзүүчү мамлекет тарабынан берилген күбөлүктү өзүнүн күбөлүгүнө тең деп таануусунун натыйжасында өзүнүн учуу жарамдуулугу жөнүндө күбөлүгүн берүүнүн ордуна жасалган аракет.

Алыстан башкарылуучу учуу пункту (АБПП). Алыстан башкарылуучу авиациялык системанын элементи, алыстан башкарылуучу учуучу аппаратты башкаруу үчүн колдонулган жабдууларды камтыйт.

Кыйратуучу (эсептик) жүк. Тиешелүү коопсуздук коэффициентице көбөйтүлгөн чектик жүк.

Эсептик учуу салмагы. Конструкциянын бекемдигине эсептөөлөрдө аба кемесинин учуу тилкесиндеги баштапкы салмагы катары кабыл алынуучу аба кемесинин максималдуу салмагы.

Башкаруудагы Учкучсуз учуу салмагы. Учактын жер бетинде учуу алдында кыймылдаган учурунда күтүлгөн жүктөмдөрдө конструкциянын бекемдигин камсыз кылуучу максималдуу салмагы.

Эсептелген конуу салмагы. Конструкциянын бекемдигин эсептөөдө аба кемесинин конууда каралган салмагы катары кабыл алынган аба кемесинин максималдуу салмагы.

Техникалык тейлөөлөр тууралуу катталуучу маалыматтар. Учакка, кыймылдаткычка, аба винтине же тиешелүү бөлүгүнө жүргүзүлгөн техникалык тейлөө жөнүндө толук маалыматты камтыган катталган маалыматтар.

Ондоо. Аба кемесинин, кыймылдаткычтын, аба винтинин же тиешелүү бөлүгүнүн бузулгандан же эскиргенден кийин абага жарактуулугун тиешелүү нормаларга ылайык калыбына келтирүү.

Техникалык тейлөө боюнча жол-жоболорду уюштуруу Колдонмосу. Техникалык тейлөө уюмунун жетекчиси тарабынан бекитилген жана техникалык тейлөө уюмунун түзүмү, анын жетекчилигинин милдеттери, аткарылуучу иштердин чөйрөсү, өндүрүштүк базасы, техникалык тейлөө жол-жоболору жана сапатты камсыздоо же инспекциялык текшерүү системалары жөнүндө толук маалыматты камтыган документ.

Учак. Абадан оор, кыймылдаткыч менен иштеген, учуу учурунда көтөрүүчү күчү негизинен учуу шарттарында кыймылсыз калган беттердеги аэродинамикалык реакциялардын эсебинен пайда болгон аба кемеси.

Техникалык тейлөө тууралуу Күбөлүк. Тиешелүү учуу жарактуулук нормаларына ылайык техникалык тейлөө боюнча көрсөтүлгөн иштердин канааттандырууларлык аткарылганын тастыктаган маалыматтарды камтыган документ.

Тип сертификаты. Келишим түзгөн мамлекет тарабынан аба кемесинин, алыскы пилоттук пункттун, кыймылдаткычтын же аба винтинин типтүү конструкциясын аныктоо жана бул конструкциянын ошол мамлекеттин учууга жарамдуулук боюнча тиешелүү нормаларына жооп берерин тастыктоо үчүн берилген документ.

Айрым Келишим түзгөн мамлекеттерде кыймылдаткычтын же аба винтинин түрүнө карата типтик сертификатка теңдешүүчү документ берилиши мүмкүн.

Алыстан башкарылуучу учуу пунктуна карата типтеги сертификатка теңдешүүчү документ берилиши мүмкүн.

Күч берүүчү түзүлүш. Аба кемесине орнотулган бардык кыймылдаткычтардан, кыймылдаткыч системасынын компоненттеринен (эгер бар болсо) жана аба винттеринен (эгер орнотулган болсо), алардын агрегаттарынан, көмөкчү бөлүктөрүнөн, күйүүчү май системасынан жана

майлоо системасынан турган система; ага тик учактын көтөрүүчү винттери кирбейт.

Тиешелүү учууга жарактуулук нормалары. Келишим түзүүчү мамлекет тарабынан каралып жаткан аба кемелеринин, алыстан башкарылуучу пункттардын, кыймылдаткычтардын же аба винттеринин классы үчүн белгиленген, кабыл алынган же таанылган учууга жарактуулуктун ар тараптуу жана толук нормалары.

С2 башкаруу жана көзөмөл линиясын жоготуу абалы. С2 линиясынын бузулушунан улам, С2 линиясын жоготуу жөнүндө чечим кабыл алуу убактысынан ашып кеткен учурда, тышкы учкучка коопсуз жана өз убагында учууну активдүү башкарууга мүмкүндүк бербеген даражада С2 линиясынын эксплуатациялык көрсөткүчтөрүнүн начарлашы байкалган ДПАС абалы.

С2 башкаруу жана көзөмөлдөө линиясынын спецификациясы. С2 линиясынын жабдуулары конструкция системасына тиешелүү учуу жарамдуулугунун колдонуудагы нормаларына ылайык жетишүүгө тийиш болгон минималдуу мүнөздөмөлөр.

Стандарттык атмосфера. Төмөнкүдөй аныкталган атмосфера:

1) аба идеалдуу кургак газ болуп саналат;

2) Абанын физикалык константалары төмөнкүлөр болуп саналат:

– деңиз деңгээлинде орточо молярдык массасы:

$$M_0 = 28,964\,420 \times 10^{-3} \text{ кг/моль};$$

– деңиз деңгээлиндеги атмосфералык басым:

$$P_0 = 1\,013,25 \text{ гПа};$$

– деңиз деңгээлиндеги температура:

$$t_0 = 15 \text{ }^\circ\text{C},$$

$$T_0 = 288,15 \text{ К};$$

– деңиз деңгээлиндеги тыгыздык:

$$\rho_0 = 1,225\,0 \text{ кг/м}^3;$$

– муздун эрүү температурасы:

$$T_I = 273,15 \text{ К};$$

– универсалдуу газ туруктуулугу:

$$R^* = 8,314\,32 \text{ Дж/(моль} \times \text{К)};$$

3) температуралык градиенттер төмөнкүлөр болуп саналат:

Геопотенциалдык бийиктик (км)		Температура градиенти (стандарттык геопотенциалдык километрге Кельвин шкаласы боюнча)
от	до	
–5,0	11,0	–6,5
11,0	20,0	0,6
20,0	32,0	+1,0
32,0	47,0	+2,8
47,0	51,0	0,0
51,0	71,0	–2,8

71,0	80,0	-2,0
------	------	------

Эскертүү 1. Стандарттык геопотенциалдык метрдин мааниси 9,80665 м²/с² барабар.

2-эскертүү. Өзгөрмөлөрдүн ортосундагы көз карандылыктар жана температуранын, басымдын, тыгыздыктын жана геопотенциалдык бийиктиктин тиешелүү маанилери камтылган таблицалар үчүн Doc 7488ди караңыз.

3-эскертүү. Doc 7488де ошондой эле ар кандай абсолюттук бийиктиктеги салыштырма салмак, динамикалык илээшкектик, кинематикалык илээшкектик жана үн ылдамдыгы келтирилген.

Ысыкка чыдамдуулук. Жалындын таасиринен пайда болгон жогорку температурага 5 мүнөт бою туруштук берүү жөндөмдүүлүгү. Эскертүү.

Уруксат берилген жалындын мүнөздөмөлөрү ИСО 2685 стандартында келтирилген.

Техникалык тейлөө. Учуу аппаратынын, аралыктан башкаруу пунктунун, кыймылдаткычтын, аба винтинин же тиешелүү бөлүгүнүн учууга жарамдуулугун сактоо үчүн зарыл болгон иштерди жүргүзүү, анын ичинде контролдук-калыбына келтирүү иштери, текшерүүлөр, алмаштыруулар, кемчиликтерди жоюу, өзүнчө же айкалыштырып аткарылуучу, ошондой эле модификациялоону же оңдоону практика жүзүндө ишке ашыруу.

Талап кылынган тейлөө сапаты (QoSR). ДПАС операторунун C2CSPге жолдонгон, талап кылынган QoS жөнүндө билдирүүсү.

Эскертүү: QoSR ар бир критерий үчүн мүнөздөмөлөрдүн артыкчылыктуу маанисин көрсөтүү менен, кезектешүү тартибинде саналып өткөн сүрөттөмө терминдерде (критерийлерде) туюнтулушу мүмкүн. Андан кийин C2CSP бул маанилерди берилген тейлөөгө ылайык келген параметрлерге жана көрсөткүчтөргө айландырат.

2-бөлүм. Учуу жарактуулугун тастыктамалоо жана колдоо жол-жоболору

§ 1. Типти тастыктамалоо

1. Кыргыз Республикасы аба кемелеринин, кыймылдаткычтардын же аба винттеринин жалпы таанылган типтеринин тастыктамаларын, ызы-чуу боюнча типтик тастыктамаларды жана аба кемелеринин тибин жактырууга байланыштуу башка тастыктамаларды, аба кемесин, кыймылдаткычты же аба винтин жана алардын тиешелүү бөлүктөрүн иштеп чыгуучу мамлекет тарабынан берилген тастыктамаларды тааныйт.

Типтик тастыктамаларды таануу критерийлери жана жол-жобосу Типтик тастыктаманы таануу жол-жобосунда баяндалган.

§ 2. Өндүрүш

2. Кыргыз Республикасы иштеп чыгуучу жана даярдоочу мамлекет болуп саналбайт.

§ 3. Учууга жарактуулук тастыктамасы

Эскертүү: Ушул Эрежелерде колдонулган “учууга жарамдуулук сертификаты” термини Эл аралык жарандык авиация жөнүндө конвенциянын (Чикаго конвенциясы) 31-беренесинде айтылган учууга жарамдуулук күбөлүгүн билдирет).

3. Бул бөлүмдүн талаптары бардык аба кемелерине тиешелүү, 1960-жылдын 13-июнуна чейин тиешелүү ыйгарым укуктуу органга сертификациялоо үчүн прототиби берилген аба кемелеринен тышкары.

4. Учууга жарактуулук тастыктамасы Кыргыз Республикасынын Жарандык авиация органы (мындан ары – Жарандык авиация органы) тарабынан эксплуатант Жарандык авиация органына Жарандык авиация органы тарабынан бекитилген жарандык аба кемелеринин учууга жарактуулук тастыктамаларын берүү жана узартуу боюнча жол-жобого ылайык документтерди бергенден кийин берилет.

5. Жарандык авиация органы өзүнүн Учууга жарамдуулук сертификатын берет жана Эл аралык жарандык авиация жөнүндө конвенциянын 33-беренесине ылайык таанууну күткөн башка мамлекет тарабынан берилген учууга жарамдуулук тастыктамасына күч бербейт.

6. Алыстан башкарылуучу учуучу аппаратка берилген учууга жарамдуулук тастыктамасы, алыстан башкарылуучу авиациялык системанын (ДПАС) учууга жарактуулук статусун тастыктаган маалыматты камтыйт, бул системанын жалпысынан типтүү конструкцияга ылайык келишине жана коопсуз иштешине кепилдик берет.

7. Учуу жарактуулук тастыктамасы күтүлгөн эксплуатациянын мөөнөтүн, мүнөзүн жана шарттарын эске алуу менен, тиешелүү аралыктарда үзгүлтүксүз текшерүүлөрдү жүргүзүү аркылуу жаңыртылат же өз күчүн сактап калат.

8. Төмөнкү талаптар сакталбаганда, учууга жарамдуулук тастыктамасынын күчү жоголот жана аба кемеси учууларды аткарбайт:

1) аба кемеси Жарандык авиация органы тарабынан таанылган анын типтүү конструкциясына шайкештигин сактайт, анын ичинде төмөнкүлөр:

а) Жарандык авиация органы тарабынан бекитилген жол-жоболорго жана мертомдорго ылайык келтирилип, ар кандай өзгөртүүлөр жана оңдоолор жүргүзүлдү;

б) алмаштыруу үчүн колдонулган агрегаттар, тетиктер, жабдуулар же материалдар конструкциялык талаптарга жооп берип, белгиленген технология жана процедураларга ылайык орнотулган болушу керек;

в) типтүү конструкцияны бекитүү жөнүндөгү документтерге киргизилген бардык белгилер жана трафареттер бар;

г) учуу боюнча колдонмодо Жарандык авиация органы тарабынан милдеттүү деп бекитилген бардык өзгөртүүлөр камтылган.;

д) учууга жарамдуулук үчүн маанилүү болгон кандайдыр бир иштебей калган системалары, агрегаттары же жабдуулары бар аба кемесин иштетүүгө уруксат берүү Жарандык авиация органы тарабынан бекитилген минималдуу жабдуулар тизмесине (MEL) ылайык жүргүзүлөт.;

е) аба кемесин кандайдыр бир жок бөлүктөрү менен иштетүүгө уруксат берүү учуу боюнча колдонмонун же конфигурациядагы жол берилген четтөөлөрдүн тизмесине ылайык жүргүзүлөт (CDL);

ж) оңдолбогон бузулуулар ушул типтеги аба кемесинин конструкциясын оңдоо боюнча колдонмого ылайык жол берилген чекте жана Жарандык авиация органы үчүн кабыл алынат.;

2) аба кемеси учууга жарамдуу абалда кармалып турат, анын ичинде:

а) аба кемесине техникалык тейлөө Жарандык авиация органы тарабынан бекитилген (күчүнө киргизилген) техникалык тейлөө программасына (Регламентине) ылайык жүргүзүлөт.;

б) эгер мүмкүн болсо, аба кемесин ишенимдүүлүктү көзөмөлдөө программасына киргизүү, анын ичинде, атап айтканда, кыймылдаткычтын/кыймылдаткычтардын абалына мониторинг жүргүзүү жана ар кандай терс тенденцияларды оңдоо үчүн оңдоо иш-чараларын жүргүзүү;

в) ага белгиленген мезгилдүүлүк менен техникалык тейлөө боюнча бардык сертификаттык талаптарды аткаруу;

г) анда бардык милдеттүү деп жарыяланган өзгөртүүлөрдү же текшерүүлөрдү (кароолорду) аткаруу;

д) типтүү конструкция үчүн жооптуу уюм же Жарандык авиация органы тарабынан иштөө мөөнөтү чектелген буюмдар катары жарыяланган аба кемесинин курамдык бөлүктөрү үчүн бекитилген иштөө мөөнөтү боюнча чектөөлөрдү сактоо;

е) аба кемесинин салмагы жана тең салмактуулук маалыматтары Жарандык авиация органынын талаптарына жооп берет, зарыл болгон учурда кайрадан таразага тартууну кошо алганда;

ж) Жарандык авиация органынын талаптарына ылайык келген аба кемеси жөнүндө катталган маалыматтар.

9. Учуу жарамдуулугунун сертификаты дагы төмөнкү учурларда күчүн жоготот:

1) ушул аба кемесинин түрүнүн сертификатынын колдонулушу токтотулганда же кайтарылып алынганда же жокко чыгарылганда;

1) Кыргыз Республикасында каттоодон аба кемесин чыгаруу; же

2) типтин конструкциясы үчүн жооптуу уюмдун чечими боюнча ушул типтеги бардык жана/же айрым сериялык номердеги же

аба кемелеринин нускаларын эксплуатациядан чыгаруу.

10. Учуу жарамдуулугу тастыктамасын колдонуу мөөнөтү токтотулган, кайтарылып алынган же жокко чыгарылган бардык учурларда, мындай тастыктаманын ээси (эгерде эксплуатантка ыйгарым укук берилбесе, эксплуатант же аба кемесинин ээси) 5 жумушчу күндүн ичинде эгерде Жарандык авиация органы менен узак мөөнөткө макулдашылбаса, анда тастыктаманын түп нускасын Жарандык авиация органына кайтарып берет.

11. Учуу жарактуулугунун Тастыктамасы тмнк учурларда алмаштырууга туура келет:

1) Жарандык авиация органы тарабынан түзүлгөн комиссия же башка тиешелүү орган тарабынан кол коюлган тиешелүү акт же башка тиешелүү документ менен тастыкталган бузулуу же жоготуу;

2) учуу жарактуулук тастыктамасына киргизилүүчү маалыматты өзгөртүү.

12. Башка мамлекет тарабынан берилген жарактуу учууга жарактуулук тастыктамасы бар аба кемеси Кыргыз Республикасынын реестрине киргизилгенде, Жарандык авиация органы өзүнүн учууга жарактуулук тастыктамасын берип жатып, мурунку учууга жарактуулук тастыктамасын аба кемесинин ушул Эрежелердин тиешелүү талаптарына шайкештигинин жетиштүү далили катары толугу менен же жарым-жартылай эсептей алат.

13. Кыргыз Республикасынын аба кемеси каттоодон чыгарылып, башка мамлекеттин реестрине киргизилген учурда, Жарандык авиация органы аба кемесинин ээсинин же эксплуатантынын өтүнүчү боюнча, эгерде аба кемесинин эксплуатантына аба кемесинин ээси тарабынан уруксат берилсе, "Учууга жарактуулуктун экспорттук тастыктамасын" бере алат. Мындай тастыктама аба кемеси текшерүүдөн өткөндүгүн жана мындай тастыктама берилген учурда Жарандык авиация органынын учууга жарактуулук талаптарына ылайык учууга жарактуу экендигин тастыктаган документ болуп саналат, бирок Эл аралык жарандык авиация жөнүндө конвенциянын 33-беренесине ылайык берилген учууга жарактуулук тастыктамасынын макамына ээ эмес жана кандайдыр бир өндүрүштүк учууларды аткаруу үчүн жарактуу эмес.

14. Кыргыз Республикасында Учууга жарактуулук тастыктамасынын стандарттык формасы колдонулат (Жарандык аба кемелеринин учууга жарактуулук тастыктамаларын берүү жана узартуу тартиби).

15. Кыргыз Республикасында Учууга жарактуулуктун экспорттук тастыктамасынын стандарттык формасы колдонулат (Жарандык аба кемелеринин учууга жарактуулук тастыктамаларын берүү жана узартуу тартиби).

16. Кыргыз Республикасында Абага жарактуулук тастыктамасынын ДПВС стандарттык формасы колдонулат (Жарандык аба

кемелеринин абага жарактуулук тастыктамаларын берүү жана узартуу тартиби).

17. Учуу жарактуулук Күбөлүгү англис тилине котормосун камтыйт.

Эскертүү. Эл аралык жарандык авиация Конвенциясынын 29-беренесине ылайык, учуу жарактуулугун колдоо күбөлүгү эл аралык аэронавигацияга тартылган ар бир аба кемесинин бортунда болууга тийиш.

18. Ар бир аба кемесине учуу боюнча колдонмо, таблицалар, схемалар же башка документтер тиркелет, аларда аба кемесинин учууга жарактуу деп эсептелген чектөөлөрү бекитилген, бул тиешелүү учууга жарактуулук талаптары менен аныкталат, анын ичинде кошумча нускамалар жана анын коопсуз иштешин камсыз кылуу үчүн зарыл болгон маалыматтар.

19. ДПВСтн коопсуз иштетүү үчүн зарыл болгон маалыматтар алыскы пилоттук пункттарга (АПП) жана башкаруу жана көзөмөлдөө С2 линияларына тиешелүү маалыматтарды камтыйт.

20. Учууга жарамдуулукту убактылуу жоготуу. Аба кемесинин учууга жарактуулугуна коюлган тиешелүү талаптарга ылайык, аба кемесинин учууга жарактуулугун сактай албоо аба кемесин учууга жараксыз кылат, ал кайрадан учууга жарактуу болгонго чейин.

21. Алыстан башкарылуучу аба кемелерине, алардын учууга жарактуулугун калыбына келтирүүгө тийиш болгон, ДПВС башкаруу ишке ашырылган ПДП, керектүү С2 башкаруу жана контролдоо линиясы же учууга жарамдуулукка тиешелүү талаптар менен аныкталган башка компоненттер кирет.

22. Учууга атайын уруксат. 20-пункттун талаптарына карабастан, убактылуу жараксыз абалга келген же учууга жарамдуулук сертификатын алуу талаптарына жооп бербеген аба кемесине Жарандык авиация органы бир жолку учууга атайын уруксат (мындан ары – атайын уруксат) же жалпысынан бир учууну түзгөн учууларды төмөнкү учурларда бере алат:

1) Модификациядан, ондоодон же терең мезгилдик тейлөөдөн кийин контролдук-сыноо учуусун аткаруу;

2) Учакты техникалык тейлөө/сактоо/базага жеткирүү үчүн учуруу;

3) Жаңы эксплуатантка (ээсине) жеткирүү жерине аба кемесин айдап жеткирүү;

4) аба кемесин жоготуу коркунучу бар жерден же форс-мажордук жагдайларда эвакуациялоо;

23. Атайын уруксат берүү жөнүндө арызды, ага тиркелген документтерди карап чыгуунун, ошондой эле зарыл болгон учурда аба кемесин текшерүүнүн негизинде берилет.

24. Атайын уруксат төмөнкү талаптарга ылайык берилет:

1) специальное разрешение находится на борту воздушного судна в течении всего полета, выполняемого согласно этому разрешению;

- 2) аба кемесине каттоо белгилери түшүрүлгөн (бар);
- 3) аба кемеси коммерциялык максатта колдонулбайт;
- 4) учактын бортунда учуу максаты үчүн зарыл болгон адамдардан башка эч ким ташылбайт жана мындай адамдарга учууга уруксаттын мазмуну жана аба кемесинин учууга жарамдуулугу жөнүндө маалымат берилет;
- 5) Аба кемеси учуунун максаты жөнүндө кабардар болгон жана Жарандык авиация органы тарабынан берилген же таанылган тиешелүү тастыктамалары же күбөлүктөрү бар экипаж тарабынан башкарылышы керек;
- 6) учуу адамдарга же мүлккө коркунуч туудурушу мүмкүн болгон аймактарды айланып өтүү үчүн ишке ашырылат;
- 7) учуу аба кемесин учуу боюнча колдонмодо белгиленген эксплуатациялык чектөөлөрдүн чегинде, ошондой эле Жарандык авиация органынын конкреттүү учууга карата белгиленген башка чектөөлөрүнүн чегинде аткарылат;
- 8) учуу уруксаттын колдонуу мөөнөтүнүн ичинде аткарылат;
- 9) аба кемесинде көрсөтүлгөн учуунун коопсуз аткарылышын камсыз кылуу үчүн техникалык тейлөөнүн бардык зарыл түрлөрү аткарылат жана белгиленген тартипте техникалык тейлөө жөнүндө күбөлүк таризделет.

25. Эгерде учуу башка мамлекеттердин үстүнөн өтүүнү караса, аба кемесин эксплуатациялоочу учуу баштала электе ошол мамлекеттердин тиешелүү ыйгарым укуктуу органдарынан учууга уруксат алышы керек.

26. Кыргыз Республикасында учууга атайын уруксаттын стандарттык формасы колдонулат (Жарандык аба кемелеринин учууга жарамдуулук сертификаттарын берүү жана узартуу тартиби).

27. Учууга жарактуулугун жоготуу жана иштетүүнү токтотуу. Эксплуатант белгиленген тартипте иштетүүгө жараксыз жана/же иштетүүсү белгиленген тартипте токтотулган аба кемесин жана анын бөлүктөрүн же компоненттерин тийиштүү түрдө утилдештирүүнү камсыз кылат.

28. Аба кемесинин бузулушу. Аба кемеси бузулган учурда, Жарандык авиация органы эксплуатант берген документтердин негизинде бул бузулуу аба кемесинин учууга жарактуулугун жоготкон-жоготпогонун тиешелүү учууга жарактуулук нормаларына ылайык чечет.

29. Эгерде башка мамлекетте катталган аба кемеси Кыргыз Республикасынын аймагында турганда бузулса же табылган болсо, Жарандык авиация органы бул аба кемесинин учуусуна тыюу салууга укуктуу, бул тууралуу катталган мамлекетке дароо билдирип жана ага 28-пунктта көрсөтүлгөн чечимди кабыл алуу үчүн бардык керектүү маалыматтарды жөнөтөт.

30. Ал эми каттоо мамлекети аба кемесине келтирилген зыян аны учууга жараксыз абалга алып келди деп эсептесе, анда бул мамлекет аба кемесинин учууга жарамдуулугу калыбына келтирилмейинче, анын

учуусун улантууга тыюу салат. Бирок, өзгөчө учурларда, каттоо мамлекети өзгөчө чектөөлөрдү киргизүү менен, бул аба кемесине анын учууга жарамдуулугу калыбына келтириле турган аэродромго коммерциялык эмес рейс менен учууга уруксат бере алат. Өзгөчө чектөөлөрдү киргизүүдө каттоо мамлекети Жарандык авиация органы тарабынан сунушталган бардык чектөөлөрдү эске алат, ал башында 28-пунктка ылайык аба кемесине учууну улантууга тыюу салган. Жарандык авиация органы белгиленген чектөөлөрдү сактоо менен мындай учууну же учууларды аткарууга уруксат берет.

31. Жарандык авиация органы аба кемесине келтирилген зыян аны учууга жараксыз кылбайт деп эсептеген учурда, бул аба кемесине учууну улантууга уруксат берилет.

3-бөлүм. Учуу жарактуулугун колдоо

§ 1. Колдонулушу

32. Бул бөлүмдүн талаптары жалпы авиациянын жеңил жана өтө жеңил аба кемелеринен тышкары, бардык аба кемелерине, алыстан башкарылуучу учуу пункттарына, кыймылдаткычтарга, аба винттерине жана алардын тиешелүү бөлүктөрүнө колдонулат.

§ 2. Учуу жарактуулугун колдоо боюнча милдеттер

33. Кыргыз Республикасы аба кемелерин каттоо мамлекети катары аба кемелеринин учууга жарактуулугун колдоого тиешелүү бөлүгүндө төмөнкү талаптарды аткарууга милдеттүү:

1) Кыргыз Республикасынын Жарандык аба кемелеринин реестрине белгилүү бир типтеги аба кемеси биринчи жолу киргизилип, учууга жарактуулук тастыктамасы берилген учурда, Жарандык авиация органы иштеп чыгуучу мамлекетке бул аба кемеси Кыргыз Республикасынын Жарандык аба кемелеринин реестрине киргизилгендиги жөнүндө кабарлоону камсыздайт.;

2) учактын учууга жарамдуулугун ушул учакка тиешелүү учурдагы учууга жарамдуулук талаптарына ылайык сактоону аныктайт;

3) учактын иштөө мөөнөтү бою учактын учууга жарактуулугун камсыз кылуучу талаптарды иштеп чыгат же кабыл алат, анын ичинде учактын төмөнкүлөрдү камсыз кылуу талаптарын:

а) модификациядан, оңдоодон же алмаштыруучу бөлүктү орноткондон кийин дагы учууга жарамдуулуктун тиешелүү нормаларына жооп берет;

б) Аба кемелерин эксплуатациялоо боюнча ААКР бда баяндалган техникалык тейлөө талаптарын сактоо менен учууга жарактуу абалда кармалып турат. ";

4) мамлекеттен учуу жарактуулугун сактоо боюнча милдеттүү маалыматты алгандан кийин, алынган маалыматты баалап, тиешелүү чараларды көрөт;

5) бул аба кемесине карата каттоо мамлекети катары даярдаган учуу жарактуулугун сактоо боюнча бардык милдеттүү маалыматты иштеп чыгуучу мамлекетке өткөрүп берүүнү камсыз кылат;

6) Бул система учактардын жана тик учактардын учууга жарамдуулугун сактоого терс таасирин тийгизген же тийгизиши мүмкүн болгон бузулуулар, кемчиликтер, дефекттер жана башка окуялар жөнүндө маалыматты, максималдуу сертификатталган учуу салмагы тиешелүүлүгүнө жараша 5700 жана 3175 кг ашкан учактарды жана тик учактарды, алыстан башкарылуучу учактарды жана алыстан башкарылуучу тик учактарды, бул аба кемесинин түрүнүн конструкциясы үчүн жооптуу уюмга алыстан өткөрүп берүүнү камсыз кылат. Мындай маалымат алыстан башкаруу пунктуна, кыймылдаткычка же аба винтине тиешелүү болгон бардык учурларда, ал алыстан башкаруу пунктунун, кыймылдаткычтын же аба винтинин түрүнүн конструкциясы үчүн жооптуу уюмга да, аба кемесинин түрүнүн конструкциясы үчүн жооптуу уюмга да жөнөтүлөт. Учууга жарамдуулукту сактоонун коопсуздук аспектиери модификацияга же оңдоого тиешелүү болгон учурларда, Жарандык авиация органы жогоруда көрсөтүлгөн маалыматты модификациянын же оңдоонун долбоору үчүн жооптуу уюмга өткөрүп берүү системасын камсыз кылат.

34. Эгерде техникалык тейлөө уюму бекитилсе же башка мамлекет тарабынан берилген техникалык тейлөө уюмун бекитүү таанылса, Жарандык авиация органы ушул Эрежелердин 5-бөлүмүнүн талаптарынын сакталышын камсыз кылат.

35. Жарандык авиация органы авиациялык коопсуздук жөнүндөгү купуя маалыматтар милдеттүү түрдөгү учууга жарамдуулукту колдоо жөнүндөгү маалыматтар менен бирге берилбешин камсыздайт.

36. Жарандык авиация органы авиациялык коопсуздук боюнча купуя маалыматтардын АПКР 17ге ылайык иштеп чыгуучу мамлекеттин тиешелүү ыйгарым укуктуу органына корголгон каналдар аркылуу берилишин камсыздайт.

37. 5700 кг ашык жана 3175 кг ашык максималдуу тастыкталган учуу салмагы бар учактар жана тик учактар, ошондой эле аралыктан башкарылуучу авиациялык системалар боюнча Жарандык авиация органы эксплуатанттар, типтин конструкциясы үчүн жооптуу уюмдар жана техникалык тейлөө уюмдары тарабынан анын учууга жарамдуулук боюнча ыйгарым укуктуу органына берилиши керек болгон маалыматтын түрүн аныктайт. Мындай маалыматты берүү жол-жоболору да белгиленет.

4-бөлүм. Учуу коопсуздугун башкаруу

38. Техникалык тейлөө боюнча бекитилген уюмдар үчүн учуу

коопсуздугун башкарууга тиешелүү жоболор Кыргыз Республикасынын Авиациялык эрежелеринде «19-КРАЭ»де камтылган.

5-бөлүм. Техникалык тейлөө боюнча бекитилген уюм.

39. Жарандык авиация органы аба кемелеринин жарактуулугун алардын иштөө мөөнөтү бою камсыз кылуу үчүн, анын ичинде аба кемелеринин жарактуулугун сактоо талаптарын аткаруу үчүн, аба кемелерин техникалык тейлөө боюнча уюмду бекитет же чет мамлекет тарабынан бекитилген техникалык тейлөө уюмдарынын бекитүүсүн кабыл алат, аба кемелерин жана алардын тиешелүү бөлүктөрүн учурдагы техникалык тейлөө менен камсыз кылуу үчүн.

Эскертүү: «Азыркы учурда аба кемелерин эксплуатациялоочулар техникалык тейлөөнү бир катар көз карандысыз ТО уюмдарына, анын ичинде чет мамлекетте жайгашкан жана анын юрисдикциясында турган ТО уюмдарына өткөрүп берүү практикасы кеңири жайылган. Чет өлкөлүк ТО уюмдарын каттоо мамлекети тарабынан автоматтык түрдө кабыл алуу практикасы жок болгондуктан, бул ТО уюмдары ар кайсы мамлекеттерде катталган аба кемелерине техникалык тейлөө жүргүзүү үчүн бир нече мамлекеттин макулдугуна ээ болушу керек. Эгерде мамлекет башка мамлекеттен макулдугу бар техникалык тейлөө уюмун бекитсе, анда ал ТО уюмуна берилген мүмкүнчүлүктөр, бекитүү чөйрөсү жана шайкештик статусу жөнүндө маалымат алмашуу бөлүгүндө бул мамлекеттин АГАсы менен координацияны түзүшү керек. Бул АГАнын ТО уюмдарынын шайкештик статусуна алгачкы баа берүү жана учурдагы көзөмөл боюнча иш-аракеттерин жеңилдетет». (ИКАОнун Doc 9760).

§ 1. Колдонулушу

40. Бул бөлүмдүн талаптары аба кемелерине, кыймылдаткычтарга, аба винттерине жана тиешелүү бөлүктөргө техникалык тейлөө жүргүзгөн уюмдарды бекитүүгө карата колдонулат.

§ 2. Техникалык тейлөө уюмунун билдирүүсү

Эскертүү: Бул бөлүмдүн жоболору техникалык тейлөө уюмуна жарандык авиация органынын жоопкерчилигине кирбеген аба кемелерине, анын ичинде эч бир мамлекетте катталбаган аба кемелерине техникалык тейлөө жүргүзүүгө тоскоолдук кылбайт. Кошумча маалыматты Учууга жарамдуулук боюнча колдонмодон (ICAO Doc 9760) караңыз.

41. Жарандык авиация органы ушул бөлүмдүн талаптарына ылайык техникалык тейлөө боюнча уюмдарды бекитүүгө карата жол-жоболорду белгилейт.

42. Жарандык авиация органынын техникалык тейлөө боюнча

уюмду бекитүүчү документти берүүсү, арыз берүүчүнүн ушул главанын 39-пунктуна ылайык белгиленген тиешелүү талаптарды жана 19-КРАЭде камтылган уюмдар жөнүндө тиешелүү жоболорду сактагандыгын көрсөтүүсүнө жараша болот.

43. Бекитүү тастыктамаларында төмөнкү маалыматтар камтылган:

1) сертификат берген ыйгарым укуктуу орган жана сертификат берген адамдын аты-жөнү, кызматы жана колу;

2) Техникалык тейлөө боюнча уюмдун аталышы жана расмий дареги;

3) Техникалык тейлөө боюнча уюмду бекитүү жөнүндөгү документтин эсептик номери;

4) Баштапкы берилген күнү;

5) Бекитилүүчү иштердин көлөмү аба кемесине, тетикке жана/же атайын техникалык тейлөөгө карата, бекитүү берилүүчү аба кемелеринин жана тетиктердин түрлөрүн көрсөтүү менен;

6) бекитилген сертификатта көрсөтүлгөн өзүнчө документте камтылбаган учурда, техникалык тейлөө өндүрүштүк базасынын жайгашкан жери.

44. Техникалык тейлөө боюнча бекитилген уюм ушул Эрежелердин 41 жана 42-пункттарынын талаптарына жооп берүүнү уланта берген шартта, сертификаттын колдонуу мөөнөтү чектелбейт.

45. Техникалык тейлөө уюму жарандык авиация органына уюмдун иш көлөмүндөгү, жайгашкан жериндеги же ушул бөлүмгө ылайык дайындалган кызматкерлердеги бардык өзгөрүүлөр жөнүндө кабарлайт.

46. Жарандык авиация органы башка мамлекет тарабынан берилген техникалык тейлөө уюмун бекитүүчү документти толугу менен же жарым-жартылай тааныган учурда, ал мындай бекитүүнү жана андан кийинки өзгөртүүлөрдү таануу тартибин белгилейт. Бул учурда Жарандык авиация органы техникалык тейлөө уюмун бекитүү жөнүндө документти баштапкы берген мамлекет менен тийиштүү байланыш түзөт.

47. Кыргыз Республикасында авиациялык техниканы техникалык тейлөө боюнча уюмдун ылайыктуулук сертификатынын стандарттык формасы колдонулат (Авиациялык техниканы техникалык тейлөө боюнча уюмдарды сертификациялоо тартиби).

48. Кыргыз Республикасында авиациялык техникага техникалык тейлөө боюнча бекитилген уюмду таануу сертификатынын стандарттык формасы колдонулат (Кыргыз Республикасынын Жарандык авиация органы тарабынан башка мамлекет тарабынан берилген авиациялык техникага техникалык тейлөө боюнча уюмду бекитүү сертификатын таануу тартиби).

49. Кыргыз Республикасында авиациялык техниканы техникалык тейлөө боюнча уюмдун уруксат берилген иштеринин тизмесинин стандарттык формасы колдонулат (Авиациялык техниканы техникалык тейлөө боюнча уюмдарды сертификациялоо жол-жобосу).

§ 3. Техникалык тейлөө уюмунун жол-жоболору боюнча колдонмо

50. Техникалык тейлөө уюму техникалык тейлөө менен алектенген персонал тарабынан нускамалык документ катары колдонулган жол-жоболор боюнча колдонмонун болушун камсыздайт жана төмөнкү маалыматтарды камтыган өзүнчө бөлүктөр менен чыгарылышы мүмкүн:

1) уюмду бекитүү шарттары менен уруксат берилген иштин көлөмүнүн жалпы сүрөттөлүшү;

2) уюм тарабынан колдонулган жол-жоболордун жана 53 жана 54-пункттарга ылайык сапат системасынын же инспекциялык текшерүүлөрдүн сүрөттөлүшү;

3) уюмдун өндүрүштүк базасынын жалпы сүрөттөлүшү;

4) 58 жана 59-пункттарда каралган адамдын же адамдардын фамилиясы жана милдеттери;

5) 61-пункттун талаптарына ылайык техникалык тейлөө боюнча персоналдын компетенттүүлүгүн аныктоо үчүн колдонулган процедуралардын сүрөттөлүшү;

6) 63-65-пункттарда каралган техникалык тейлөө жөнүндө маалыматтарды каттоо жана сактоо үчүн колдонулган ыкманын сүрөттөлүшү;

7) Техникалык тейлөө күбөлүгүн даярдоо процедураларынын жана мындай күбөлүккө кол коюу шарттарынын сүрөттөлүшү;

8) Тейлөөгө техникалык тейлөө күбөлүгүнө кол коюуга ыйгарым укуктуу кызматкерлер жана алардын ыйгарым укуктарынын чөйрөсү жөнүндө маалымат;

9) подряддын негизинде аткарылган иштердин сүрөттөлүшү, эгерде бул мүмкүн болсо;

10) эгерде колдонулса, техникалык тейлөөгө байланыштуу оператордун процедураларынын жана талаптарынын сакталышынын кошумча эрежелеринин сүрөттөлүшү;

11) 33-пункттун 6) пунктчасында жана 37-пунктунда каралган маалыматты берүү талаптарын аткаруу процедураларынын сыпаттамасы;

12) Түр конструкциясы үчүн жооптуу уюмдан учууга жарамдуулук боюнча бардык керектүү маалыматтарды техникалык тейлөө уюмунун ичинде алуу, баалоо, өзгөртүү жана таратуу процедурасынын сүрөттөлүшү;

13) Техникалык тейлөө боюнча уюмду бекитүүгө таасир этүүчү өзгөртүүлөрдү киргизүү жол-жоболорунун сүрөттөлүшү.

51. Техникалык тейлөө уюму андагы маалыматтын актуалдуулугун сактоо үчүн жол-жоболор боюнча колдонмого керектүү өзгөртүүлөрдү киргизүүнү камсыздайт.

52. Техникалык тейлөө уюму процедуралар боюнча колдонмого киргизилген бардык түзөтүүлөрдүн көчүрмөлөрүн колдонмо берилген бардык уюмдарга же жеке жактарга ыкчам жөнөтөт.

Эскертүү: Техникалык тейлөө боюнча уюмдун жол-жоболорун уюштуруу боюнча колдонмонун мазмунуна тиешелүү нускамалык материал РЭТО/РОТОну иштеп чыгуу боюнча типтүү нускамада камтылган.

§ 4. Техникалык тейлөө процедуралары жана сапатты камсыздоо системасы

53. Техникалык тейлөө уюму техникалык тейлөө жүргүзүүнүн тийиштүү практикасын колдонууну, ошондой эле 41 жана 42-пункттарда белгиленген бардык тиешелүү талаптардын аткарылышын камсыз кылуучу, мындай уюмду бекитүүчү Жарандык авиация органы үчүн алгылыктуу болгон жол-жоболорду белгилейт.

54. Техникалык тейлөө уюму 53-пункттун талаптарынын аткарылышын камсыз кылуу үчүн, аталган процедуралардын сакталышын жана адекваттуулугун көзөмөлдөө үчүн көз карандысыз сапатты камсыздоо системасын киргизет, же бардык техникалык тейлөө иштеринин тийиштүү түрдө аткарылышын камсыз кылуучу инспекциялык текшерүү системасын киргизет.

§ 5. Өндүрүштүк база

55. Техникалык тейлөө уюму аткарылган тапшырмалар үчүн тиешелүү өндүрүштүк базаны жана коопсуз иштөө шарттарын камсыз кылат.

56. Техникалык тейлөө уюмунда бекитилген жумуш түрлөрүн аткаруу үчүн зарыл болгон техникалык маалыматтар, жабдуулар, шаймандар жана материалдар бар.

57. Техникалык тейлөө уюму сакталган буюмдардын, мисалы, тетиктердин, жабдуулардын, шаймандардын жана материалдардын тийиштүү корголушун камсыз кылуучу жана сапатынын төмөндөшүнө жана бузулушуна жол бербөөчү шарттарды түзөт.

§ 6. Персонал

58. Техникалык тейлөө уюму жооптуу жетекчини дайындайт, ал башка функцияларды аткарганына карабастан, уюмдун атынан чыгып, акыркы жоопкерчиликти алат.

59. Техникалык тейлөө боюнча жооптуу уюмдун жетекчиси 41 жана 42-пункттардын талаптарына техникалык тейлөө уюмунун шайкештигин камсыз кылуу милдети жүктөлгөн адамды же адамдардын тобун дайындайт.

60. Техникалык тейлөө уюму техникалык тейлөөнү пландаштыруу, аткаруу, көзөмөлдөө, контролдоо жана техникалык тейлөө күбөлүктөрүн тариздөө үчүн керектүү персоналды жумушка алат.

61. Техникалык тейлөө уюму техникалык тейлөө боюнча персоналдын компетенттүүлүгүн белгилүү бир жол-жоболорго ылайык жана бул уюмду бекиткен Жарандык авиация органы үчүн алгылыктуу деңгээлде аныктайт. Эгерде техникалык тейлөө жөнүндө күбөлүккө кол койгон адам күбөлүгү бар адам болбосо (С категориясы), анда бул адам ААКР 1 "Авиациялык персоналга күбөлүк берүү" талаптарына жооп бериши керек."

62. Техникалык тейлөө уюму бардык техникалык тейлөө кызматкерлерине тапшырылган милдеттерге жана жоопкерчиликтерге ылайык баштапкы жана кийинки окуудан өтүшүн камсыздайт. Техникалык тейлөө уюму тарабынан бекитилген окуу программасы адамдын мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен билим жана көндүмдөрдү өздөштүрүү максатында, анын ичинде башка техникалык тейлөө кызматкерлери жана учуу экипаждары менен координациялоону камтыган окутууну карайт.

§ 7. Катталган маалыматтар

63. Техникалык тейлөө уюму техникалык тейлөө боюнча толук катталган маалыматтарды сактайт, алар техникалык тейлөө күбөлүгүнө кол коюуда бардык талаптардын аткарылгандыгын далилдейт.

64. 63-пунктта айтылган катталган маалыматтар техникалык тейлөө күбөлүгүнө кол коюлгандан кийин кеминде бир жыл сакталат.

65. 63-65-пункттарга ылайык сакталган жана берилген маалыматтарды каттоо алардын дайыма окумдуулугун, коопсуздугун жана бүтүндүгүн камсыз кылган түрдө жана форматта жүргүзүлөт.

Эскертүү: Бул маалыматтар сырткы көрүнүшү жана форматы боюнча, мисалы, кагазга жазылган жазуулар, пленкадагы жазуулар, электрондук жазуулар же аталган түрлөрдүн каалаган айкалышындагы жазуулар болушу мүмкүн.

§ 8. Техникалык тейлөө күбөлүгү

66. Техникалык тейлөө күбөлүгү техникалык тейлөө иштери бекитилген маалыматтарга жана техникалык тейлөө уюмунун жол-жоболор боюнча колдонмосунда каралган жол-жоболорго ылайык канааттандыруу түрдө аткарылгандыгын тастыктоо үчүн түзүлүп, кол коюлат.

67. Техникалык тейлөө жөнүндө күбөлүккө кол коюлуп, төмөнкүлөр камтылат:

- 1) аткарылган техникалык тейлөө жөнүндө негизги маалыматтар, анын ичинде колдонулган маалыматтардын толук сүрөттөлүшү;
- 2) Мындай техникалык тейлөөнүн аяктаган күнүн;
- 3) уюмдун аталышы жана техникалык тейлөө боюнча уюмдун бекитүү/таануу номери;
- 4) күбөлүккө кол койгон адамдын же адамдардын маалыматтары; күбөлүк жазылып берилүүчү аба кемесинин каттоо номери.